

سریال «تمام رخ» به کارگردانی محمود معظمی و تهیه‌کنندگی ابوالفضل صفری قرار است به‌زودی از شبکه سه سیما پخش شود. این سریال که به سفارش مرکز سیمافیلیم ساخته شده به موضوع تحریم و تروریسم اقتصادی می‌پردازد. نگارش این سریال با نویسندگی حسین تراب‌نژاد در ۳۰ قسمت انجام شده است. تمام رخ بحث خانواده و آدم‌هایی را نشان می‌دهد که شخصیت منزلی‌ن دارند؛ می‌توانند تحصیلکرده باشند و فریب

«تمام رخ» روانه شبکه ۳ می‌شود

یزییون با محوریت مادران

ی‌پر خاطره

نظرشان چیست و چه تعریفی دارد؟ همین پرسش‌ها فضای جذابی در برنامه ایجاد می‌کرد. این دو سؤال را مدام از مادرانی که با سختی صاحب فرزند شده بودند، می‌پرسیدم.

یک روز زندگی با زوج‌های ناباور

وی با اشاره به ضبط ۵۲ برنامه طی دو فصل، عنوان می‌کند: طرح اولیه برنامه را مدیر شبکه مطرح کرد و ما دنبال آن رفتیم. احساس کردیم قشر زوج‌های ناباور خیلی کم در برنامه‌های تلویزیون مطرح و با آنها صحبت شد است. در حقیقت احساس می‌کردیم مشابه آن را نداشته‌ایم. شاید قبل از این، برنامه‌ای بوده که به‌صورت تلفنی با زوج‌ها صحبت می‌شده یا چهره‌شان شرط‌نچی می‌شده اما برنامه ما این بود که به‌صورت مشخص در خانه این زوج‌ها برویم و من یک روز مهمان خانواده‌ها باشم. در واقع یک روز کامل را با آنها زندگی می‌کردم. نتیجه این یک روز زندگی به یک برنامه صددرصد خودمانی و صمیمانه منجر شد که حس خوبی در برنامه ایجاد می‌کرد.

سماواتی تصریح می‌کند: تلاش من این بود که طی این یک روز تعامل، فضای صمیمی شکل بگیرد. یکی از دلایلی که ما استودیویی برای ضبط انتخاب نکردیم و گفتیم خودمان به زندگی این افراد می‌رویم، راحتی این افراد بود تا در نهایت فضای عینی و واقعی زندگی‌شان را نشان دهیم. به همین دلیل به ما اعتماد می‌کردند و از سال‌ها رنج و تلاش‌شان برای رسیدن به نقطه مادری می‌گفتند. برخی‌شان می‌گفتند برای اولین بار است که این مسائل را روایت می‌کنند و خیلی از نزدیکان‌شان از این مسائل خبر ندارند.

بخورند. طمع پول زیاد در فقدان امنیت و عشق در خانواده باعث می‌شود آدمی به خیانت و حتی وطن‌فروشی تن دهد.

قرار است در تمام رخ به این مضللات اشاره شود. مضللاتی که گاهی اوقات افراد فریب‌خورده را تا آلوده‌شدن در سایت‌های شرط‌بندی می‌کشاند. زندگی کارآکنه‌های این سریال به‌خصوص شخصیت‌های محوری داستان، عادی و طبیعی پیش می‌رود تا این‌که برای به‌دست آوردن پول بیشتر راه

امید زوج‌ها به ادامه درمان

تهیه‌کننده و مجری برنامه پریزاد تاکید می‌کند: یکی از اهداف مان در ساخت پریزاد این بود که به چند میلیون زوج ناباور امید بدهیم. بسیاری از این زوج‌ها با ناامیدی از روند درمان، درگیر خیلی از مسائل مثل طلاق و جدایی می‌شوند. بعد از پخش برنامه هم پیام‌های زیادی از زوج‌های دیگر گرفتیم که با دیدن برنامه احساس کرده بودند درد مشترکی با زوج‌های روایت شده دارند و انگیزه گرفته بودند که درمان‌شان را از سر بگیرند.وی درباره نحوه انتخاب زوج‌ها و مادران عنوان می‌کند: پرسش اصلی از این خانواده‌ها این بود که چند سال چشم انتظار بودند و چه درمان‌هایی را سپری کرده‌اند و بر اساس آن، انتخاب زوج‌ها صورت می‌گرفت. برخی از خانواده‌ها هم بعد از ۱۵ یا ۲۰ سال به صورت طبیعی باردار شده بودند. اما طول زمانی که برای‌شان سپری شده بود از نظر ما اهمیت داشت، چون خسته نشده بودند و راه‌شان را ادامه داده بودند.

لالایی‌های مادرانه پربال نسیم

برنامه لالایی با اجرای گیتی خامنه، لالایی‌های مادرانه از چهارگوشه ایران را بهانه‌ای برای گفتن از مادرانگی قرار داده است. این برنامه سه روز پابانی هفته ساعت ۲۱ پخش می‌شود. در هر قسمت شاهد حضور اعضای از سه نسل یک خانواده؛ مادر بزرگ، مادر و دختر خواهیم بود تا ضمن شنیدن و گفتن از لالایی‌های محل زندگی‌شان از شیوه تربیت فرزند توسط آنها نیز بشنویم. سیداحسان حسینی، تهیه‌کننده و کارگردان لالایی است. برنامه‌ای که به روایت یکی از مهم‌ترین نشان‌های فرهنگی کهن‌کشورمان یعنی لالایی در اقوام ایرانی می‌پردازد. حسینی در این باره به جام‌جم می‌گوید: «محور اصلی برنامه روایتگری و قصه‌گویی زنان ایرانی است. مادر هر قسمت از لالایی‌سه نسل از یک خانواده را می‌بینیم که شامل مادر بزرگ، مادر، نوه می‌شود که همراه یکدیگر در برنامه حاضر می‌شوند. ازجمله نکاتی که باید به آن اشاره کنم این‌که مهمانان ما مردم کاملاً عادی هستند و باورترین ویژگی‌شان مادر بودن است. درواقع آنچه موجب می‌شود ما به آدم‌ها ضریب دهم و ششونده قصه‌های‌شان باشیم مادر بودن‌شان است و آنها از منرخ مشترک‌ها، شباهت‌ها و تفاوت‌های خود برای ما می‌گویند. این‌که مادر بزرگی ۹۰- ۸۰ ساله، دخترش و دختر او هرکدام محور بچه‌های خود را بزرگ کرده‌اند و به عنوان منرخ مشترک چه لالایی‌هایی برای او خوانده‌اند و خرده فرهنگ‌های‌شان و مراسمات تولد و پرورش فرزند در شهرهای گوناگون و بین اقوام مختلف به چه صورت بوده است. ذیل بحث مادرانگی که محور اصلی برنامه است، برخی از این مهمانان قصه‌هایی زیبا برای تعریف کردن دارند که آنها را نیز خواهیم شنید. ما پژوهشی پنج‌هفته انجام دادیم و طی فراخوان‌هایی داخلی از بین تقریباً ۸۰۰ خانواده از شهرهای گوناگون به انتخاب مهمانان لالایی دست زدیم. در حال حاضر می‌توانم بگویم با هرکدام از مهمانانی که تاکنون جلوی دوربین این برنامه رفته‌اند یا در ادامه قرار است بروند، بالغ بر چندین ساعت مصاحبه تلفنی، تصویری و مکتوب انجام شده است تا به جمع‌بندی نهایی برسیم.»

روایت دغدغه‌های «امان‌ها»

مادر همان قدر که در فرهنگ ما تقدیس شده، گاهی هم عملکردش با تقدیهایی روبه‌رو بوده است؛ مخصوصاً مادران امروز که نسبت به گذشته

خطا را به مسیر درست ترجیح می‌دهند تا مرز وطن‌فروشی و خیانت پیش می‌روند اما باز کانون گرم خانواده است که جلوی این به آخر خط رسیدن را می‌گیرد. رحیم نوروزی، آرش آصفی، معصومه بافنده، احسان امانی، ویدا جوان، نگین صدق‌گویا، مهدی سلوکی، بهزاد خداویسی، کاظم هریزآزاد، رحمان باقریان، علیرام نورایی، شیدا یوسفی، مهوش صبرکن و وحیدنفر در این سریال ایفای نقش می‌کنند.

ظاهر ابا دسترسی به امکانات، زندگی ساده‌تری دارند اما با پیچیدگی‌های اجتماعی بیشتری دست به‌گیریان هستند و به‌واسطه اشتغال در بیرون منزل مسئولیت‌شان صدچندان است. به‌خاطر توکه با این بار سنگین گاهی نیازها و دغدغه‌هایشان فراموش می‌شود. برنامه گفت‌وگو محور مامان‌ها که با اجرای عطیه عسکری روی آنتن شبکه سه سیما رفت، بستری برای شنیدن دغدغه‌های آنها و پاسخگویی به سؤالات‌شان فراهم آورد. سیدمجتبی حسینی، تهیه‌کننده این برنامه در گفت‌وگو با جام‌جم مطرح کرده بود: ما در مورد بعضی موضوعات نقادانه برخورد می‌کنیم و دیدگاهی انتقادی داریم، بعضی موضوعات را آموزش می‌دهیم و در بعضی موارد از چیزهایی می‌گوییم که عموم مادران با آن احساس همذات‌پنداری می‌کنند و همدلانه به شنیدن تجربیات یکدیگر می‌پردازند. بعضی موضوعات مرتبط با خود مادر و بعضی مرتبط با تولد فرزند است. دسته دیگر موضوعات تربیتی است و بعضی مرتبط با تکنولوژی و... در واقع از این دو حیت می‌توان به موضوعات مطرح‌شده در مامان‌ها نگاه کرد. در بسیاری از اوقات مادرها، با توجه به تغییرات بنیادینی که پس از تولد فرزند در زندگی‌شان به‌وجود می‌آید و به‌خصوص به‌واسطه فشاری که در سال‌های آغازین مادری متحمل می‌شوند، اگر مادر دیگری هم دور و برشان نباشد که در زندگی مدرن عموماً این‌گونه است، به این نتیجه می‌رسند که این مشکلات منحصر به خودشان است و یکی از کارکردهای مامان‌ها شکستن این تصور و نشان دادن این موضوع است که اینها مسائل مشترک بخش بزرگی از جامعه مادرهاست. بی‌بردن مادرها به این‌که تنها نیستند، از یک‌سو احساس بهتری در آنها ایجاد می‌کند و از سوی دیگر موجب بهره‌مندی‌شان از احساس همدلی نسبت به یکدیگر می‌شود و همچنین با به اشتراک گذاشتن تجربیات‌شان با یکدیگر، به راهکارهای عملی‌تری می‌رسند و در نهایت این‌که با طرز فکرهای گوناگون در مورد وضعیتی که در آن هستند آشنایی شوند که برای تصمیم‌گیری بهتری‌اری‌شان خواهد کرد و مجموع این اتفاقات از نظر ما در راستای یاری‌رسانی به مادرها تلقی می‌شود.

نفس به نفس مادران دیروز

یکی دیگر از برنامه‌های تلویزیون که با محوریت مادران به تهیه‌کنندگی مقداد مومن‌نژاد، کارگردانی محمدبینودی و اجرای یکی از چهره‌ها تلویزیونی یعنی فلورا سام روی آنتن رفت، «نفس» بود. مومن‌نژاد همان زمان در گفت‌وگوی به جام‌جم درباره شکل‌گیری نفس بیان کرد: «ما بر محور مادران شروع به کار کردیم و گفتیم همه افرادی که در برنامه حاضر می‌شوند، مادر باشند. گستردگی این سوره‌ها به قدری است که از زابل و سیستان و بلوچستان گرفته تا جزیره هنگام و مناطق مختلف دیگری که از کل ایران هستند را هم شامل می‌شوند. سوره‌های ما قهرمانان زندگی‌مان هستند، مادرانی که هم از نظر فضای اجتماعی و هم در فضای زندگی‌شان کاری کردند که وجهه و جلوه‌شان با بقیه مادران فرق دارد. مسأله دیگری که در پس برنامه ما اهمیت دارد، این است که در برنامه‌ها و فرهنگ جدید ما مادران و در کل بانوان را کمتر می‌بینیم. به همین دلیل در طول این مجموعه سعی‌مان این است که فضا را به سمت فرهنگ مادرانه دهه ۶۰ و ۷۰ که مادران با همه سختی‌ها فرزندان‌شان را بزرگ می‌کردند، برگردانیم. یعنی یادآوری کنیم که امروز هم همان مادران هستند و با همه تغییراتی که در جامعه رخ داده، مادر همان مادر است، با همان نقش و همان فضا.»

مفرحی داشته باشد. البته ماهیت اصلی برنامه حفظ می‌شود و در کنارش فضا را تالیف می‌کنیم. گرچه قرار است پنجشنبه‌ها را بیشتر به اقوام اختصاص بدهیم و برنامه‌های بسیاری برای این روز داریم. در بخشی از برنامه هم سعی کردیم به دلیل وضعیت هوا و لوکیشنی که داریم، از فضای باز هم استفاده کنیم و روزهای پنجشنبه مسابقه ترتیب بدهیم و از حضور خانواده‌ها هم در برنامه استفاده کنیم.

این تهیه‌کننده درباره رویکرد آموزشی برنامه هم توضیح می‌دهد: ماهیت اصلی این برنامه آموزش است. یعنی مهمان پزشک ما دارو تجویز نمی‌کند. بلکه یک سری نکات آموزشی را مطرح می‌کنیم، یا این‌که مخاطب برای پیشگیری از بیماری‌ها چه کارهایی انجام بدهد، یا این‌که در بخش کارشناسی نوجوانان این موضوع را آموزش می‌دهیم که با نوجوان‌هایشان چطور رفتار کنید. محبین‌مهر همچنین می‌افزاید: ما در بخش آشپزی هم سعی کردیم غذا به‌روز بوده و هم مواد اولیه‌اش ارزان و در دسترس باشد. ما این موضوع را در همه بخش‌ها به‌مدنظر داریم؛ ضمن این‌که در برنامه‌های آینده‌مان طرح‌هایی هم برای مخاطبان‌مان داریم و می‌خواهیم این ارتباط را مستحکم‌تر کنیم. از طرفی تعامل‌مان را با آنها بیشتر کنیم. وی در پایان هم می‌گوید: در بخش هنری مهمان‌هایی که حضور پیدا می‌کنند، به‌طور کامل درباره آن مهارت و بازار کار صحبت می‌کند و راه‌های کسب درآمد را هم آموزش می‌دهد. حتی برخی از مهمان‌های بخش هنر آشپزی می‌گویند که در سال‌های گذشته خودشان بیننده بودند و به یک حرفه علاقه‌مند شده و آموزش دیده‌اند و حال به‌عنوان کارشناس و مربی در برنامه حضور پیدا کرده‌اند. همین نشان‌دهنده تاثیر این برنامه در طول این دو دهه است.

پایان خوش چشم‌انتظاری

مجموعه مستند «پریزاد» میزبان خانواده‌هایی است که سال‌ها فرزند نداشت‌ه‌اند و حالا آن را تجربه می‌کنند. آنها از تفاوت این دو فضا توضیح می‌دهند. زنان در این روایت نقش مهمی دارند و از سختی مسیری که برای مادر شدن طی کردند، می‌گویند و همچنین شیرینی‌ها و دشواری‌های مادری را مطرح می‌کنند. برنامه شامل پاتو، نریشن، مستند زندگی سوره‌ها و بخش‌های کارشناسی

کوتاه با موضوعات مرتبط با دغدغه‌های خانواده‌ها است. این برنامه از شبکه پنج سیما پخش می‌شود.

کد QR با اسکن کنید

مادرانی از جنس‌های متفاوت در تلویزیون

مادر جزو واژگان پرمعنا در دنیا محسوب می‌شود و صرفاً مربوط به منطقه یا کشور خاصی نیست. این واژه به لحاظ معنا و فرهنگ در کشورهای مختلف بار محتوایی فراوانی به دنبال دارد. بنابراین جزو واژهای سنگین و در عین حال مثبت به‌حساب می‌آید. البته نوع نگاه به مادر در فرهنگ‌ها و کشورهای مختلف متفاوت بوده و همین این واژه را زیباتر کرده‌است.

هرگز نمی‌توان منکر تاثیر کهن الگوی مادر در ناخودآگاه تمام جهانیان شد اما این الگو با گذشت زمان تغییراتی پیدا کرده و در هر فرهنگ به شکلی درآمده است. اما آنچه در این مطلب بررسی می‌کنیم تحلیلی اجمالی از نقش مادر در برنامه‌های رسانه ملی است. با نگاهی به کارنامه برنامه‌های تلویزیونی متوجه خواهیم شد که هرازگاهی شاهد برنامه‌هایی با این محوریت از رسانه ملی بودیم که هر یک از برنامه‌سازان سعی می‌کردند از زاویه نگاه خود به این موضوع بپردازند، هر چه جلوتر آمدیم توجه برنامه‌سازان به این موضوع بیشتر شد و سعی کردند برنامه‌هایی متفاوت را روانه آنتن کنند.

در واقع این نقش در برنامه‌های تلویزیون همیشه مورد توجه برنامه‌سازان بوده و همچنان هم ادامه دارد. البته در این یادداشت به نقش مادران در مجموعه‌های نمایشی نمی‌پردازیم، بلکه نگاهی داریم به نقش مادران در برنامه‌های تلویزیون که هرکدام از زاویه‌ای تازه به این موضوع می‌پردازند. نمونه یکی از این برنامه‌ها، «لالایی» است که این برنامه با شعار «آرامش در آغوش کشیدن مادر» با اجرای گیتی خامنه و تهیه‌کنندگی و کارگردانی سید احسان حسینی از شبکه نسیم روی آنتن می‌رود.

این برنامه روایت فرهنگ و روابط خانواده با بانی‌های لالایی در اقوام ایرانی است. در واقع برنامه‌سازان این برنامه سعی کردند از زاویه‌ای به موضوع مادران بپردازند که نه تنها برای مخاطبان جذاب است و آنها را سرگرم می‌کند، بلکه به فرهنگ لالایی در اقوام مختلف می‌پردازد و صرفاً نگاه برنامه‌سازان به تهران نیست و نگاه به سراسر ایران داشتند و به موضوع لالایی که ارزش زیادی هم در فرهنگ مادار، می‌پردازد.

از دیگر برنامه‌های تلویزیون «مهربانو» است که به طیف گسترده مادران پرداخته است. فصل قبلی این برنامه به مادران موفق می‌پرداخت و حالا قرار است در فصل جدید نگاه تازه‌تری به مادران داشته باشد و از ابعاد متفاوتی به مادران موفق و فعال در مشاغل مختلف بپردازد. این برنامه قرار است به‌زودی از شبکه پنج سیما روانه آنتن شود. مسندن مهربانو کاری از گروه خانواده و کودک شبکه پنج است که قصد دارد یک روز از زندگی شخصی و خانوادگی این بانوان موفق را برای مخاطبان به تصویر بکشد.

البته تعداد برنامه‌هایی که با محوریت مادران و دغدغه‌های آنها از رسانه ملی پخش می‌شود، زیاد است و آنچه اهمیت دارد این است که برنامه‌سازان سعی کنند به دغدغه‌های واقعی مادران بپردازند و نقش مهم‌شان را به زیبایی ترسیم کنند. زیرا مادران هستند که می‌توانند الگوهای صحیح را به جامعه تحویل بدهند. بنابراین انتظار می‌رود بر تعداد این برنامه‌های تلویزیونی اضافه شود تا مورد استفاده مخاطبان قرار بگیرد.

زینب علیپور طهرانی گروه رسانه

دستمایه قرار داده بود. این برنامه از زنانی سراغ می‌گرفت که زندگی فاطمی آنها قابلیت این را داشت به عنوان الگویی برای دیگر بانوان کشور مطرح شوند، آنها در خانواده شخصیت‌های قابل اتکا و در جامعه زنانی تاثیرگذارند. همسر شهیدی که در دوران بارداری شوهرش را از دست داده و مادری که همزمان فرزند و همسرش به‌مقام شهادت نائل شده‌اند، از سوره‌های اصلی این مجموعه تلویزیونی زنانه بودند. زنده‌یاد نامداری این برنامه را تا شش فصل با ترمیمی‌اتی در ساختار روی آنتن برد. این مجری در آن سال‌ها گفته بود: ترجیح دادیم به جای این‌که افراد را به برنامه دعوت کنیم، ما سراغ آنها برویم. وقتی آدم‌ها به برنامه زنده تلویزیونی دعوت می‌شوند و روبه‌روی دوربین و زیر نور پروژکتور و در دکور می‌نشینند، با وقتی که ما به خانه آنها می‌رویم، خیلی تفاوت دارد.

یادی از خانمی که شما باشی

یکی از آثاری که با محوریت مادران روی آنتن رفت، مستند تلویزیونی «خانمی که شما باشی» است. این مجموعه به تهیه‌کنندگی و روایت زنده‌یاد آزاده نامداری کار گروه اجتماعی شبکه دوی سیما بود که شش قسمت از آن زندگی مادر و همسر شهید را دستمایه قرار داده بود. این برنامه از زنانی سراغ می‌گرفت که زندگی فاطمی آنها قابلیت این را داشت به عنوان الگویی برای دیگر بانوان کشور مطرح شوند، آنها در خانواده شخصیت‌های قابل اتکا و در جامعه زنانی تاثیرگذارند. همسر شهیدی که در دوران بارداری شوهرش را از دست داده و مادری که همزمان فرزند و همسرش به‌مقام شهادت نائل شده‌اند، از سوره‌های اصلی این مجموعه تلویزیونی زنانه بودند. زنده‌یاد نامداری این برنامه را تا شش فصل با ترمیمی‌اتی در ساختار روی آنتن برد. این مجری در آن سال‌ها گفته بود: ترجیح دادیم به جای این‌که افراد را به برنامه دعوت کنیم، ما سراغ آنها برویم. وقتی آدم‌ها به برنامه زنده تلویزیونی دعوت می‌شوند و روبه‌روی دوربین و زیر نور پروژکتور و در دکور می‌نشینند، با وقتی که ما به خانه آنها می‌رویم، خیلی تفاوت دارد.